

**Υποχρεωτικότητα υποβολής προδικαστικού ερωτήματος
στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

Θεσσαλονίκη, 14/02/2020

Γεώργιος Σαφούρης
Πρωτοδίκης Θεσσαλονίκης, αποσπασμένος στο ΔΕΕ

Το άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφαινεται με προδικαστικές αποφάσεις:

α) επί της **ερμηνείας** των Συνθηκών,

β) επί του **κύρους και της ερμηνείας** των πράξεων των θεσμικών ή λοιπών οργάνων ή οργανισμών της Ένωσης.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα, **δύναται**, αν κρίνει ότι απόφαση επί του ζητήματος είναι αναγκαία για την έκδοση της δικής του απόφασης, να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτού.

Δικαστήριο κράτους μέλους, ενώπιον του οποίου ανακύπτει τέτοιο ζήτημα σε εκκρεμή υπόθεση και του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα του εσωτερικού δικαίου, **οφείλει** να παραπέμψει το ζήτημα στο Δικαστήριο.

Βασικές προϋποθέσεις

- α) Δικαστήριο κράτους μέλους
- β) το οποίο έχει αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία ή το κύρος διατάξεων δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΟΧΙ του εθνικού δικαίου)
- γ) σχετικών με την εκκρεμή υπόθεση

Δυνατότητα ή υποχρέωση;

	Μη αμετάκλητη απόφαση	Αμετάκλητη απόφαση
Ζητήματα ερμηνείας	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ	ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ
Έλεγχος κύρους	ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ	ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ

Α. Έλεγχος κύρους διατάξεων του δικαίου της Ένωσης

- Νομική βάση της υποχρέωσης υποβολής προδικαστικού ερωτήματος:

Συνδυασμός άρθρων **267** και **263 ΣΛΕΕ**

(προσφυγές για έλεγχο νομιμότητας νομοθετικών πράξεων της Ένωσης)

Οι δύο αυτοί οδοί δικαστικού ελέγχου καθιερώνουν ένα «πλήρες σύστημα ενδίκων μέσων που αποσκοπεί να αναθέσει στο ΔΕΕ τον έλεγχο νομιμότητας των πράξεων των θεσμικών οργάνων» [C-294/83, Les Verts](#)

- Αρμοδιότητα εθνικού δικαστή να αποφανθεί υπέρ της εγκυρότητας

διότι ο εθνικός δικαστής, «ενεργώντας κατά τον τρόπο αυτό δεν θίγει την υπόσταση της κοινοτικής πράξης» [C-314/85, Foto-Frost](#)

B. Ζητήματα ερμηνείας του δικαίου της ΕΕ, ενώπιον δικαστηρίου του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα

- Δικαιολογητικός λόγος:
Πρόληψη διαμόρφωσης πάγιας εθνικής νομολογίας που να αποκλίνει από τους κανόνες του ευρωπαϊκού δικαίου *C-495/03, Intermodal*
- Η υποχρέωση δεν απευθύνεται μόνο στα ανώτατα δικαστήρια
C-99/00 Kenny Roland, C-210/06 Cartesio
- Ειδική περίπτωση των Ασφαλιστικών Μέτρων *C-35/82, Morson*

Εξαιρέσεις

στην υποχρέωση υποβολής ερωτήματος για ζητήματα ερμηνείας

Νομολογιακά διαμορφώθηκαν εξαιρέσεις στην υποχρέωση υποβολής:

- 1) Το ερώτημα που προτίθεται να απευθύνει το εθνικό δικαστήριο στο ΔΕΕ είναι όμοιο με ερώτημα που του έχει ήδη υποβληθεί και έχει επ' αυτού αποφανθεί στο παρελθόν (διασαφηνισμένη πράξη - acte éclairé).
- 2) Η ορθή ερμηνεία του ευρωπαϊκού δικαίου είναι τόσο προφανής, που δεν υπάρχει ανάγκη υποβολής προδικαστικού ερωτήματος (σαφής πράξη - acte clair).

Υπόθεση C-283/81 Srl CILFIT

Τυχόν συνδρομή της προφανούς ερμηνείας (*acte clair*) πρέπει να συνεκτιμάται με τα κατωτέρω:

- Η λύση είναι εξ ίσου προφανής στα δικαστήρια των άλλων κρατών μελών και στο ΔΕΕ,
- κατόπιν σύγκρισης των διάφορων γλωσσικών αποδόσεων στις επίσημες γλώσσες της ΕΕ
- δεδομένης της διαφοροποίησης των νομικών εννοιών στα διάφορα εθνικά δίκαια.
- υπό το φως του συνόλου των διατάξεων του δικαίου της ΕΕ και των σκοπών του κατά το χρονικό σημείο εφαρμογής της οικείας διάταξης.

Ωστόσο: Το ΔΕΕ υποχωρεί μπροστά στην εξουσία του εθνικού δικαστή να διαγνώσει ο ίδιος την ύπαρξη μίας σαφούς πράξης.

C-495/03, Intermodal

C-72/14 και C-197/14, X και van Dijk

Αστική ευθύνη κ.μ. από τη μη συμμόρφωση της εθνικής δικαιοσύνης στην υποχρέωση υποβολής προδικαστικού ερωτήματος

- Απόφαση ΔΕΚ 1991, *Francovich και Bonifaci*, συνεκδ. C-6 και 9/90.
- Απόφαση ΔΕΕ 1996, *Brasserie du Pêcheur*, συνεκδ. C-46/93 και C-48/93.
- Απόφαση ΔΕΕ 2003, *Köbler*, C-224/01.
- Απόφαση ΔΕΕ 2015, *Ferreira da Silva*, C-160/14.
- Απόφαση ΔΕΕ 2018, *Ευρωπαϊκή Επιτροπή / Γαλλία*, C-416/17.

Υποθέσεις C-6 και 9/90, Francovich και Bonifaci

Επιβάλλεται η αναγνώριση δικαιώματος αποζημιώσεως από κράτος μέλος, όταν αυτό εμποδίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα κοινοτικών διατάξεων, εφόσον συντρέχουν τρεις προϋποθέσεις:

1. Το κοινοτικό δίκαιο περιλαμβάνει χορήγηση δικαιωμάτων στους ιδιώτες.
2. Το περιεχόμενο των δικαιωμάτων αυτών είναι σαφές.
3. Υφίσταται αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ της παραβάσεως της υποχρεώσεως του κράτους, και της ζημίας που υπέστησαν οι ζημιωθέντες.

ΣΗΜΕΙΩΤΕΟΝ: Το ΔΕΚ δεν διέκρινε καθόλου ως προς το είδος του κρατικού οργάνου που παραβίασε το κοινοτικό δίκαιο

Υποθέσεις C-46/93 και C-48/93, Brasserie du Pêcheur

Στη διεθνή έννομη τάξη, το κράτος, του οποίου γεννάται ευθύνη λόγω παραβάσεως διεθνούς υποχρέωσης, λαμβάνεται ως ενιαίο σύνολο, ασχέτως του αν η ζημιογόνος παράβαση είναι καταλογιστέα στη νομοθετική, τη δικαστική ή την εκτελεστική εξουσία.

Παγίωση της αντίληψης αυτής στη μετέπειτα νομολογία

C-302/97 Klaus Konle v Republik Österreich

C-424/97 Salomone Haim v Kassenzahnärztliche Vereinigung Nordrhein

C-118/00 Gervais Larsy v INASTI

Υπόθεση C-224/01, Köbler

Προσαρμογή των προϋποθέσεων αναγνώρισης αστικής ευθύνης κράτους, λόγω μη συμμόρφωσης στο ενωσιακό δίκαιο, στην ιδιαιτερότητα της δικαστικής εξουσίας, ως κρατικής λειτουργίας.

Ειδικές προϋποθέσεις:

1. Απονομή δικαιώματος στον ιδιώτη από παραβιασθέντα κανόνα του δικαίου της ένωσης.
2. Κατάφωρος χαρακτήρας της παραβίασης.
3. Αιτιώδης συνάφεια μεταξύ παραβίασης και ζημίας.

«κατάφωρη» παραβίαση:

όταν ο εθνικός δικαστής προδήλως αγνοεί το ενωσιακό δίκαιο

Υπόθεση C-160/14, Ferreira da Silva

Κανόνας:

Στο εθνικό δικαστήριο απόκειται να εκτιμήσει αν η ορθή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης παρίσταται τόσο προφανής, ώστε να μην υφίσταται περιθώριο εύλογης αμφιβολίας.

Ωστόσο:

Η ύπαρξη αντιφατικών νομολογιακών τάσεων σε εθνικό επίπεδο και τα επαναλαμβανόμενα ερμηνευτικά προβλήματα όσον αφορά την έννοια κάποιας διάταξης του δικαίου της ΕΕ **δημιουργούν την υποχρέωση** σε εθνικό δικαστήριο του οποίου οι αποφάσεις δεν υπόκεινται σε ένδικα μέσα, να υποβάλλει προδικαστικό ερώτημα.

Υπόθεση C-416/17, Επιτροπή κατά Γαλλίας

Πρώτη περίπτωση προσφυγής λόγω παραβάσεως κατ' άρθρο 258 ΣΛΕΕ, εξαιτίας παράλειψης υποβολής προδικαστικού ερωτήματος.

Αιτιολογία αποδοχής της προσφυγής:

- Το ανακύψαν ερμηνευτικό ζήτημα δεν ήταν προφανές
- Υφίσταται ανάγκη ομοιόμορφης ερμηνείας του δικαίου της ένωσης

Αναζήτηση αποφάσεων στο διαδίκτυο

Στη σελίδα www.europa.eu

Επιλέγουμε διαδοχικά: Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αναζήτηση νομολογίας
Αναζήτηση με βάση τον αριθμό της απόφασης
Από το 1989

Ηλεκτρονική διεύθυνση: safouris2009@gmail.com

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!